

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 28, 219, 261, 304 IR 408
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3455“ PROJEKTO
(toliau – Projektas) (TAP-16-746(2); TAIS NR. 16-5286(2))**

2016-05-16 Nr.NV-1528

Vilnius

1. **Projekto rengėjas** – Teisingumo ministerija.

2. **Projekto tikslas, esmė** – Projektu siūloma Lietuvos Respublikos Vyriausybei iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos Seimo nario A. Paulausko pateiktam Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28, 219, 261, 304 ir 408 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-3455 (toliau – Įstatymo projektas) ir kartu pasiūlyti jį tikslinti pagal pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Įstatymo projektu siūloma Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnyje nurodyti, kad *nukentėjusiuoju baudžiamajame procese gali būti pripažįstamas ne tik fizinis, bet ir juridinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė turtinės ar neturtinės žalos*. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad šiuo metu įtvirtinta nukentėjusiojo sąvoka netobula, nes nukentėjusiuoju negali būti juridinis asmuo. Nuo nusikalstamos veikos nukenčia tiek fizinis, tiek juridinis asmuo, tačiau ginti pažeistas teises procese jie turi skirtingas galimybes ir jos nėra lygiavertės. Juridinis asmuo gali ginti savo teises turėdamas civilinio ieškovo statusą, kuris numato siauresnes galimybes pvz., negali paduoti apeliacinio skundo (išskyrus tik dėl civilinio ieškinio), kasacinio skundo, negali dalyvauti privataus kaltinimo procese ir pan.

3. **Derinimas** – Projektas nebuvo pateiktas derinti suinteresuotoms institucijoms, kadangi, Projekto rengėjų nuomone, Įstatymo projektas iš esmės susijęs su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos kompetencija.

4. **Dalykinio ir teisinio vertinimo išvada**

Įvertinę po Ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) 2016 m. gegužės 10 d. pasitarimo patikslinto Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir teisės technikos reikalavimams, papildomų pastebėjimų, nei nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2016 m. gegužės 3 d. pažymoje Nr. NV-1372, neturime.

Projektas iš esmės atitinka Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, reikalavimus.

Teisės departamento direktoriaus pavaduotojas

Aleksandr Radčenko

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2016-05-16 Nr. (1.5.) AT-543

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 28, 219, 261, 304 IR 408 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3455“ PROJEKTO

Teisingumo ministerija, įvertinusi 2016 m. gegužės 10 d. Ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarime išsakytas Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabas (2016 m. gegužės 3 d. pažyma Nr. NV-1372), teikia patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28, 219, 261, 304 ir 408 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3455“ projektą (toliau – Nutarimo projektas) svarstyti Vyriausybės posėdyje.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28, 219, 261, 304 ir 408 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIP-3455 (toliau – Įstatymo projektas) yra siekiama Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnyje nurodyti, kad nukentėjusiuoju baudžiamajame procese gali būti pripažįstamas ne tik fizinis, bet ir juridinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė turtinės ar neturtinės žalos.

Nutarimo projektu siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui, tačiau kartu siūloma tikslinti Įstatymo projektą pagal pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Vadovaujantis Numatomos teisinio reguliavimo poveikio metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. 1276 redakcija), 3 punktu, kuriame reglamentuojama, kad turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, teikiamų svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, nutarimo projekto poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Nutarimo projektas nebuvo derintas su kitomis institucijomis, kadangi jis iš esmės susijęs su Teisingumo ministerijos kompetencija.

Nutarimo projektui buvo pateiktos keturios Lietuvos Respublikos Vyriausybės Teisės departamento pastabos. Teisingumo ministerija neatsižvelgė į Teisės departamento 1 - 2 pastabas

(pridedama derinimo pažyma), į kitas Teisės departamento pateiktas pastabas buvo atsižvelgta ir teikiamas Nutarimo projektas buvo atitinkamai patikslintas.

Nutarimo projektas atitinka Šešioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-5.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo projektą parengė Teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt) patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt).

PRIDEDAMA. 4 lapai.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
NUTARIMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 28, 219, 261, 304 IR 408 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3455

2016 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. balandžio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-1442 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28, 219, 261, 304 ir 408 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-3455 (toliau – įstatymo projektas), tačiau siūlyti jį tikslinti atsižvelgiant į toliau išdėstytas pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad įstatymo projektas, kuriuo siekiama Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 28 straipsnyje nustatyti, kad nukentėjusiuoju gali būti pripažįstamas ne tik fizinis, bet ir juridinis asmuo, yra „sistemiškai suderintas su kitomis Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis“. Pažymėtina, kad sisteminė Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų, skirtų nukentėjusio asmens procesiniam statusui reglamentuoti, analizė leidžia teigti, kad minėtas įstatymo projekto rengėjų teiginys yra nepagrįstas, kadangi Lietuvos Respublikos Seimo gražintas iniciatoriams tobulinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-828(2) buvo tik techniškai patikslintas, vengiant Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų gilesnės sisteminės analizės ir atitinkamų sisteminio pobūdžio baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų pakeitimų. Sisteminė įstatymo projekto ir Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų analizė nepateikia aiškaus ir vienareikšmiško atsakymo, kaip juridiniam asmeniui, kaip nukentėjusiajam, būtų taikomos Baudžiamojo proceso kodekso nuostatos dėl nukentėjusiųjų priesaikos (33 straipsnis), apklausos (pavyzdžiui, juridinis asmuo, kaip nukentėjusysis, turėdamas įgaliojimą atstovą, negalės būti apklausiamas kaip liudytojas, kadangi Baudžiamojo proceso kodekso 55 ir 56 straipsniai to daryti tiesiog neleidžia), atvesdinimo (142 straipsnis), proceso išlaidų atlyginimo (103 ir 104 straipsniai), anonimiškumo ar dalinio anonimiškumo taikymo (198–204 straipsniai), specialiųjų apsaugos poreikių (36² straipsnis) ar nukentėjusiojo lydinčio asmens (56¹ straipsnis) užtikrinimo, nukentėjusiųjų elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos fiksavimo ir kontrolės (154 straipsnis), ir daugelis kitų su nukentėjusiojo procesiniu statusu susijusių baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų.

Atsižvelgiant į įstatymo projekte siūlomus Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio esminio pobūdžio pakeitimus, visos su nukentėjusiojo procesiniu statusu tiesiogiai susijusios baudžiamojo proceso įstatymo nuostatos turėtų būti peržiūrėtos ir prireikus taisomos sistemškai, nuosekliai įvertinant ir atitinkamai užtikrinant juridinio asmens, kaip nukentėjusiojo baudžiamajame procese, procesinio statuso suderinamumą su minėtomis Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis, skirtomis nukentėjusio asmens procesinėms teisėms ir pareigoms apibrėžti, įskaitant ir tik fiziniam asmeniui skirtas nuostatas (pavyzdžiui, asmens apžiūra, įpareigojimas gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo, pavyzdžių lyginamajam tyrimui paėmimas, teisė į kompensaciją iš Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo arba nemokamai gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, teisė naudotis vertėjo paslaugomis, nepilnamečio nukentėjusiojo procesinės garantijos ir panašiai).

2. Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio 3 dalyje nurodyta kiekvieno nukentėjusiojo pareiga duoti teisingus parodymus baudžiamojoje byloje. Atitinkamai minėto

baudžiamojo proceso įstatyme įtvirtinto imperatyvo nevykdymas ar pažeidimas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – Baudžiamasis kodeksas) 235 straipsnio nuostatomis, užtraukia kaltininkui baudžiamąją atsakomybę. Pažymėtina, kad Baudžiamojo kodekso 235 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos subjektu negali būti juridinis asmuo, t. y. baudžiamoji atsakomybė už melagingus parodymus minėtame baudžiamojo įstatymo straipsnyje juridiniam asmeniui nenustatyta, todėl, juridiniam asmeniui suteikus nukentėjusiojo procesinį statusą, aptariamuoju aspektu būtų konstatuotina baudžiamosios atsakomybės už melagingus parodymus reguliavimo spraga. Atsižvelgiant į tai, būtų kvestionuotina ir paties juridinio asmens, kaip nukentėjusiojo, visavertė teisė duoti teisingus parodymus baudžiamojoje byloje. Aptariamuoju aspektu pažymėtina, kad analogiško pobūdžio baudžiamosios atsakomybės reguliavimo spraga, juridiniam asmeniui suteikus nukentėjusiojo procesinį statusą, būtų konstatuotina ir dėl Baudžiamojo kodekso 247 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos (ikiteisminio tyrimo duomenų atskleidimas be leidimo).

3. Įstatymo projektu Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnyje įtvirtintoje nukentėjusiojo sąvokoje nurodžius, kad nukentėjusiuoju gali būti pripažįstamas ir juridinis asmuo, pastarajam, vadovaujantis Baudžiamojo proceso kodekso XXX skyriaus nuostatomis, būtų suteikta galimybė dėl Baudžiamojo proceso kodekso 407 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka. Pažymėtina, kad daugumos Baudžiamojo proceso kodekso 407 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų padarymas prieš juridinį asmenį nėra praktiškai įmanomas (pavyzdžiui, Baudžiamojo kodekso 139, 140, 148 straipsniai ir panašiai), kas savo ruožtu reiškia, kad dėl minėtų nusikalstamų veikų padarymo juridinis asmuo, kaip nukentėjusysis, negalėtų kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka. Be to, dėl kai kurių nusikalstamų veikų asmeninio pobūdžio ir galimo piktnaudžiavimo privataus kaltinimo bylų procesu (pavyzdžiui, Baudžiamojo kodekso 154 straipsnis) juridinio asmens teisė kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka dėl šių nusikalstamų veikų galėtų būti ribojama. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina Baudžiamojo proceso kodekso 407 straipsnyje aiškiai atskirai nurodyti, kokiais konkrečiais baudžiamajame įstatyme nurodytais atvejais juridinis asmuo nukentėjusiojo statusu turėtų galimybę kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka. Taip pat Baudžiamojo proceso kodekso 408 straipsnyje siūlytina aiškiai nurodyti atvejus, kada vietoj juridinio asmens Baudžiamojo proceso kodekso 408 straipsnyje nurodytus veiksmus gali atlikti jo atstovas (aptariamuoju aspektu sistemiškai koreguojant ir Baudžiamojo proceso kodekso 412 straipsnio nuostatas).

4. Įstatymo projekto 1 straipsniu siūlomi Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio pakeitimai derintini su Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 8, 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275, 276, 280, 283, 308 straipsnių ir priedo pakeitimo ir kodekso papildymo 27¹, 36², 56¹, 186¹ straipsniais įstatyme Nr. XII-2194 padarytais nukentėjusiojo sąvokos pakeitimais.

5. Įstatymo projektas tikslintinas teisės technikos aspektu, vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 89 punkto reikalavimais – įstatymo projekto 2 straipsnio dėstomojoje dalyje vietoj žodžių „ši punktą“ nurodant „jį“, 3 straipsnio dėstomojoje dalyje vietoj žodžių „šią dalį“ – „ją“, 5 straipsnio dėstomojoje dalyje atsisakant perteklinių žodžių „ir šią dalį išdėstyti taip“.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktori

Simona Mesonienė
2016 05 12

Teisingumo ministras
Šervatorius
Juozas Bernatoniš

5

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBA

SPRENDIMAS DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ IŠVADŲ

2016 m. balandžio 1 d. Nr. SV-S-1442
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138, 145 straipsniais ir atsižvelgdama į Seimo Teisės ir teisėtvarkos bei Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetų siūlymus, n u s p r e n d ž i a:

Prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

12 1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28, 219, 261, 304 ir 408 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3455.

63 2. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 11, 16, 20 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3989(2).

17 3. Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. 1-857 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4012.

4. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso papildymo 71^l straipsniu ir 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4013.

5. Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo ir kontrolės įstatymo projekto Nr. XIIP-4041.

6. Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo Nr. IX-1132 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4042.

63 7. Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo Nr. IX-1315 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4043.

8. Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo Nr. X-296 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4044.

9. Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymo Nr. VIII-I019 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4045.

10. Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymo Nr. XII-336 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4046.

11. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos ir paslapčių įstatymo Nr. VIII-1443 16 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4047.

12. Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrolės įstatymo Nr. VIII-1207 3¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4048.

13. Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4049.

14. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4050.

15. Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo Nr. I-1338 papildymo 7³ straipsniu ir įstatymo 1, 2, 3, 4, 5, 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4051.

16. Lietuvos Respublikos civilinių pirotechnikos priemonių apyvartos kontrolės įstatymo Nr. IX-931 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4052.

17. Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4053.

18. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4054.

19. Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo Nr. VIII-2066 66 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4055.

20. Lietuvos Respublikos asmens ir turto saugos įstatymo Nr. IX-2327 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4056.

21. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 512 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4057.

22. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 32¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIP-4058.

23. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4059.

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 28, 219, 261, 304 ir 408 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos Seimui nusprendus grąžinti iniciatoriams tobulinti Lietuvos Respublikos Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIP-828(2) atsižvelgus į institucijų pasiūlymus, pataisas ir pastabas Lietuvos Respublikos Seimui yra teikiamas patobulintas Lietuvos Respublikos Baudžiamojo proceso kodekso 28, 219, 261, 304 ir 408 straipsnių pakeitimų įstatymo projektas.

Siūlomas Lietuvos Respublikos Baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) straipsnio pakeitimas yra neišvengiamas ir būtinas žingsnis aiškiau ir suprantamiau reglamentuoti nukentėjusiojo teisinį statusą baudžiamajame procese. Tinkamas teisinio statuso procese reglamentavimas bei reali galimybė pasinaudoti įstatymo suteiktomis teisėmis kiekvienam proceso dalyviui padės apginti jo teisėtus interesus.

Lietuvos Respublikos BPK 28 straipsnyje įtvirtinta nukentėjusiojo sąvoka netobula, nes nukentėjusiuoju negali būti juridinis asmuo. Nuo nusikalstamos veikos nukenčia tiek fizinis tiek juridinis asmuo, tačiau ginti pažeistas teises procese jie turi skirtingas galimybes ir jos nėra lygiavertės. Juridinis asmuo gali ginti savo teises turėdamas civilinio ieškovo statusą, kuris numato siauresnes galimybes pvz., negali paduoti apeliacinio skundo (išskyrus tik dėl civilinio ieškinio), negali apskritai paduoti kasacinio skundo, negali dalyvauti privataus kaltinimo procese, kitas momentas, jog LR BK yra nemažai veikų pvz. 205 str. Apgaulingas pareiškimas apie įmonės veiklą, 206 str. Kredito ir Paskolos panaudojimas ne pagal paskirtį, 209 str. Nusikalstamas bankrotas, 211 str. Komercinės paslapties atskleidimas, 218 str. Manipuliavimas vertybinių popierių kaina ir dar daugelis kitų BK straipsnių, kur žala taip pat gali būti padaroma juridiniams asmenims, tačiau jie dėl BPK 28 straipsnio netobulumo, niekaip negalės dalyvauti procese ir ginti pažeistus savo interesus, o jų dalyvavimas apsiribos taip vadinamo „pareiškėjo“ apie nusikaltimą vaidmeniu, kurio statusas BPK apskritai nepamínėtas ir neaiškus. Lietuvos Respublikoje juridinis asmuo, nukentėjęs nuo nusikalstamos veikos, jei patyrė turtinės žalos, gali įgyti tik civilinio ieškovo procesinę padėtį.

Nagrínėjant užsienio šalių baudžiamojo proceso kodeksuose numatytą nukentėjusiojo asmens sąvoką Vokietijos, Italijos, Belgijos, Graikijos, Lenkijos BPK numato, kad nukentėjusiuoju gali būti ne tik piliečiai, bet ir juridiniai asmenys.

BPK įtvirtinant nukentėjusiojo teisinį statusą ir juridiniam asmeniui leis išvengti BPK 167 str. ir 407 str. esančių teisinio reglamentavimo spragų, kai nurodytų nusikalstamų veikų ikiteisminis tyrimas gali būti pradėtas tik esant nukentėjusiojo skundai ar jo teisėto atstovo pareiškimui, taip pat juridinis asmuo neturi nukentėjusiojo procesinių teisių privataus kaltinimo byloje.

Moralinės žalos sąvoką siūloma pakeisti į neturtinės žalos sąvoką, atsižvelgiant į BPK (109-110 straipsnius), Civilinio kodekso (toliau – CK) (1.136, 2.24, 3.11, 6.250, 6.263 straipsnius). Sąvoka moralinė žala V. Mikelėno nuomone apskritai nevartotina, kadangi sąvoka „moralinė žala“ yra filosofinė kategorija. Siekiant teisinių terminų vienodo suvokimo skirtinguose teisės aktuose, siekiama suvienodinti sąvokas.

Įstatymo projektas sistemiškai suderintas su kitomis LR BPK nuostatomis.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projektą iniciavo ir parengė Seimo nariai – Artūras Paulauskas

3. Kaip šiuo metu yra teisiškai reglamentuojami įstatymo projekte aptarti santykiai:

Šiuo metu nukentėjusiuoju pripažįstamas fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Nukentėjusiuoju pripažįstamas fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar neturtinės žalos. Nukentėjusiuoju pripažįstamas juridinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė turtinės ar neturtinės žalos. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus įstatymą neigiamų padarinių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymas kriminogeninei situacijai, korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Kitų teisės aktų priimti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priėmus įstatymo projektą kitų įstatymų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamieji ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Priėmus teikiamą įstatymą papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Projekto rengimo metu buvo remtasi docento dr. Sauliaus Juzukonio daktaro disertacija „Nukentėjusiojo teisių apsauga baudžiamajame procese“.

BPK 28 straipsnio pakeitimui Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyrius tokioms įstatymo pataisoms iš esmės pritaria.

Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerija iš esmės pritaria, kad juridinis asmuo gali būti pripažįstamas nukentėjusiuoju.

Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos sutinka su įstatymo projekte siūlomais pakeitimais, įtvirtinant nukentėjusiojo teisinį statusą ir juridinam asmeniui.

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakultetas iš esmės pritaria Įstatymo projekte siūlomo teisiniam reguliavimui, kuomet nukentėjusiuoju baudžiamajame procese gali būti pripažįstamas ne tik fizinis, tačiau ir juridinis asmuo, įtvirtinimui.

Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakultetas pritaria iniciatyvai nukentėjusiuoju pripažinti ir juridinį asmenį.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai projekto žodžiai – baudžiamasis procesas, nukentėjusysis.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Seimo narys

Artūras Paulauskas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 28, 219, 261, 304 ir 408 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Nukentėjusiuoju pripažįstamas fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar neturtinės žalos. Nukentėjusiuoju pripažįstamas juridinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė turtinės ar neturtinės žalos. Nukentėjusiuoju, pasibaigus juridiniam asmeniui, pripažįstami prašymą pripažinti nukentėjusiuoju pateikę pasibaigusio juridinio asmens teisių perėmėjai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.“

2 straipsnis. 219 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 219 straipsnio 3 punktą ir šį punktą išdėstyti taip:

„3) nusikalstamos veikos aprašymas: padarytos nusikalstamos veikos vieta, laikas, būdai, padariniai ir kitos svarbios aplinkybės; duomenys apie nukentėjusįjį (vardas, pavardė ir gimimo data), jei nukentėjusysis juridinis asmuo (juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, buveinė, juridinio asmens kodas, registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie tą juridinį asmenį); įtariamojo atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės;“

3 straipsnis. 261 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 261 straipsnio 1 dalį ir šią dalį išdėstyti taip:

„1. Teisiamojo posėdžio protokole turi būti nurodoma: posėdžio vieta ir laikas (kada jis buvo pradėtas ir baigtas); teismo pavadinimas ir sudėtis, sekretorius, vertėjas, nagrinėjimo teisme dalyviai ir kiti teismo pašaukti asmenys; nagrinėjama byla; kaltinamajam paskirta kardomoji priemonė; kaltinamojo asmens duomenys; teismo veiksmai iš eilės, kaip jie buvo atliekami; nagrinėjimo teisme dalyvių, liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų pareiškimai bei prašymai; nutartys, teismo priimtose pačioje posėdžių salėje; nuoroda apie nutarčių priėmimą pasitarimų kambaryje; kad kaltinamajam ir kitiems bylos nagrinėjimo teisme dalyviams išaiškintos jų teisės ir pareigos; kaltinamųjų, nukentėjusiųjų ir liudytojų parodymų turinys, šių asmenų pavardės, vardai ir gimimo metai, jei nukentėjusysis juridinis asmuo (juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, buveinė, juridinio asmens kodas, registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie tą juridinį asmenį), taip pat ekspertų ir specialistų išvadų turinys;

teisiamajame posėdyje atliktų apžiūrų ir kitų įrodymų rinkimo bei tyrimo veiksmų rezultatai; turinys viso to, ką nagrinėjimo teisme dalyviai prašė įrašyti į protokolą; buvę teisiamojo posėdžio salėje tvarkos pažeidimo faktai ir pažeidėjai, taip pat teisiamojo posėdžio pirmininko patvarkymai pagal šio Kodekso 259 straipsnio 3 dalį; trumpas nagrinėjimo teisme dalyvių baigiamųjų kalbų turinys; trumpas kaltinamojo paskutinio žodžio turinys; nuoroda apie nuosprendžio paskelbimą ir nuosprendžio apskundimo tvarkos bei termino išaiškinimą.“

4 straipsnis. 304 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 304 straipsnio 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) nuosprendį priėmusio teismo pavadinimas, teisėjų, posėdžio sekretoriaus, prokuroro, gynėjo, nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo ir jų atstovų, kaltinamojo atstovo pagal įstatymą, vertėjo vardai ir pavardės, jei nukentėjusysis juridinis asmuo (juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, buveinė, juridinio asmens kodas, registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie tą juridinį asmenį);“

5 straipsnis. 408 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 408 straipsnį nauja 3 dalimi ir šią dalį išdėstyti taip:

„3. Jeigu nukentėjusysis juridinis asmuo, paduoti pareiškimą ir palaikyti kaltinimą teisme gali juridinio asmens vadovas arba įgaliotas darbuotojas ar advokatas.“

2. Buvusią 408 straipsnio 3 dalį laikyti atitinkamai 4 dalimi.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia Seimo narys

Artūras Paulauskas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 28, 219, 261, 304 ir 408 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Nukentėjusiuoju pripažįstamas fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės **neturtinės** žalos. **Nukentėjusiuoju pripažįstamas juridinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė turtinės ar neturtinės žalos. Nukentėjusiuoju, pasibaigus juridiniam asmeniui, pripažįstami prašymą pripažinti nukentėjusiuoju pateikę pasibaigusio juridinio asmens teisių perėmėjai.** Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.“

2 straipsnis. 219 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 219 straipsnio 3 punktą ir šį punktą išdėstyti taip:

„3) nusikalstamos veikos aprašymas: padarytos nusikalstamos veikos vieta, laikas, būdai, padariniai ir kitos svarbios aplinkybės; duomenys apie nukentėjusįjį (vardas, pavardė ir gimimo data), **jei nukentėjusysis juridinis asmuo (juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, buveinė, juridinio asmens kodas, registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie tą juridinį asmenį);** įtariamojo atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės;“

3 straipsnis. 261 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 261 straipsnio 1 dalį ir šią dalį išdėstyti taip:

„1. Teisiamojo posėdžio protokole turi būti nurodoma: posėdžio vieta ir laikas (kada jis buvo pradėtas ir baigtas); teismo pavadinimas ir sudėtis, sekretorius, vertėjas, nagrinėjimo teisme dalyviai ir kiti teismo pašaukti asmenys; nagrinėjama byla; kaltinamajam paskirta kardomoji priemonė; kaltinamojo asmens duomenys; teismo veiksmai iš eilės, kaip jie buvo atliekami; nagrinėjimo teisme dalyvių, liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų pareiškimai bei prašymai; nutartys, teismo priimtose pačioje posėdžių salėje; nuoroda apie nutarčių priėmimą pasitarimų kambaryje; kad kaltinamajam ir kitiems bylos nagrinėjimo teisme dalyviams išaiškintos jų teisės ir pareigos; kaltinamųjų, nukentėjusiųjų ir liudytojų parodymų turinys, šių asmenų pavardės, vardai ir gimimo metai, **jei nukentėjusysis juridinis asmuo (juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, buveinė, juridinio asmens kodas, registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie tą juridinį asmenį),** taip pat ekspertų ir specialistų išvadų turinys; teisiamajame posėdyje atliktų apžiūrų ir kitų įrodymų rinkimo bei tyrimo veiksmų rezultatai; turinys viso to, ką nagrinėjimo teisme dalyviai prašė įrašyti į protokolą; buvę teisiamojo posėdžio salėje tvarkos pažeidimo faktai ir

pažeidėjai, taip pat teismo posėdžio pirmininko patvarkymai pagal šio Kodekso 259 straipsnio 3 dalį; trumpos nagrinėjimo teisme dalyvių baigiamųjų kalbų turinys; trumpos kaltinamojo paskutinio žodžio turinys; nuoroda apie nuosprendžio paskelbimą ir nuosprendžio apskundimo tvarkos bei termino išaiškinimą.“

4 straipsnis. 304 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 304 straipsnio 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) nuosprendį priėmusio teismo pavadinimas, teisėjų, posėdžio sekretoriaus, prokuroro, gynėjo, nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo ir jų atstovų, kaltinamojo atstovo pagal įstatymą, vertėjo vardai ir pavardės, **jei nukentėjusysis juridinis asmuo (juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, buveinė, juridinio asmens kodas, registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie tą juridinį asmenį);**“

5 straipsnis. 408 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 408 straipsnį nauja 3 dalimi ir šią dalį išdėstyti taip:

„3. **Kai nukentėjusysis yra juridinis asmuo, paduoti pareiškimą ir palaikyti kaltinimą teisme gali juridinio asmens vadovas arba įgaliotas darbuotojas ar advokatas.**“

2. Buvusią 408 straipsnio 3 dalį laikyti atitinkamai 4 dalimi.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia

Seimo narys

Artūras Paulauskas

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO
KODEKSO 28, 219, 261, 304 IR 408 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3455“ PROJEKTO

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl į pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta
	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2016-05-03 pažyma Nr. NV-1372	1. Projekto 1 punkto pirmojoje pastraipoje pateikiami pastebėjimai, kad Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas dėl nukentėjusiojo statuso suteikimo juridiniam asmeniui yra fragmentiškas ir stokoja nuoseklumo. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės nuomonė dėl Įstatymo projekto nuostatų turėtų būti grindžiama konkrečiais siūlymais, mūsų nuomone, minėto punkto antrojoje pastraipoje nepakanka nurodyti, kad visos su nukentėjusiojo procesiniu statusu tiesiogiai susijusios baudžiamojo proceso įstatymo nuostatos turėtų būti peržiūrėtos ir prireikus taisomos sistemškai, nuosekliai įvertinant ir atitinkamai užtikrinant juridinio asmens, kaip nukentėjusiojo baudžiamajame procese, procesinio statuso suderinamumą su atitinkamomis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis, skirtomis nukentėjusio asmens procesinėms teisėms ir pareigoms apibrėžti, įskaitant ir tik fiziniam asmeniui skirtas nuostatas. Siūlytume Projekte aiškiai aptarti (pasisakyti), kaip Lietuvos Respublikos Vyriausybė siūlytų reguliuoti nukentėjusiojo juridinio asmens procesinį statusą Įstatymo projekte, kokios procesinės teisės ir pareigos jam turėtų būti suteiktos, atsižvelgiant į nukentėjusiojo fizinio	<p><u>Neatsižvelgta</u></p> <p>Įstatymo projekto XIIP-3455 rengėjai, siekdami juridiniam asmeniui suteikti nukentėjusiojo procesinį statusą baudžiamajame procese (ir iš esmės žinodami, kad tokiam tikslui reiktų viso Baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) sisteminės peržiūros ir pakeitimų), teapsiribojo iš esmės vien tik BPK 28 straipsnio fragmentiniais pakeitimais. Tuo pačiu Įstatymo projekto XIIP-3455 aiškinamajame rašte rengėjai nurodo, kad Įstatymo projektas XIIP-3455 yra „sistemiškai suderintas su kitomis Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis“.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, Vyriausybės išvadoje <i>aiškiai išsakoma pagrįsta Vyriausybės pozicija</i>, kad siūlomas teisinis reguliavimas dėl nukentėjusiojo statuso suteikimo juridiniam asmeniui yra fragmentiškas ir stokoja nuoseklumo ir sistemiškumo (ir iš esmės vien tik Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio pakeitimų šiam tikslui pasiekti nepakanka) <i>bei reiškiamos motyvuotos pastabos</i> dėl Įstatymo projekto XIIP-3455 <i>nesuderinamumo su kitomis esminėmis</i> Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis, tiesiogiai susijusiomis su nukentėjusiojo procesiniu statusu baudžiamajame procese, ir galiausiai <i>išreiškiamas Vyriausybės siūlymas</i> dėl viso Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų, kiek tai susiję su nukentėjusiojo procesiniu statusu, <i>sisteminės peržiūros ir tikslinimo</i>, siekiant <i>tinkamai įtvirtinti</i> juridinio asmens nukentėjusiojo statusą. Taip pat (BPK sisteminės peržiūros ir tikslinimo tikslais) Nutarimo projekte nurodomi ir <i>konkretūs peržiūrėtini ir taisytini</i> Baudžiamojo proceso kodekso straipsniai (BPK 33, 55 – 56, 142, 103 – 104, 154, 198–204, 362, 561 ir pan.) arba <i>konkrečios procesinės teisės ir pareigos ar jų grupės</i> (asmens apžiūra,</p>

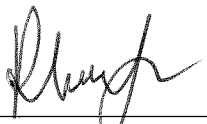
15

		asmens teisių katalogą, taip pat šių asmenų statuso ypatumus ir pan.	įpareigojimas gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo, pavyzdžių lyginamajam tyrimui paėmimas, teisė į kompensaciją iš Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo, teisė naudotis vertėjo paslaugomis ir panašiai).
		2. Sistemškai vertindami Projekto 2 punkto nuostatas, manytume, kad tikslinga pateikti konkrečius Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlymus, kaip turėtų būti šalinamos aptariamose baudžiamosios atsakomybės už melagingus parodymus reguliavimo spragos, taip pat baudžiamosios atsakomybės reguliavimo spraga dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 247 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos – ikiteisminio tyrimo duomenų atskleidimo be leidimo, juridiniam asmeniui suteikus nukentėjusiojo procesinį statusą.	Todėl teigtina, kad Vyriausybės išvada šiuo klausimu yra išsami, konkreti ir nedviprasmiška, kadangi ja yra <i>aiškiai nusakomas pagrindinis</i> Įstatymo projekto XIIP-3455 siūlomo teisinio reguliavimo <i>trūkumas</i> (sisteminio požiūrio į esamą problemą nebuvimas), <i>aiškiai nurodomas sprendimas</i> (sisteminė viso BPK nuostatų, susijusių su nukentėjusiojo statusu, peržiūra ir tikslinimas, siekiant tinkamai įtvirtinti juridinio asmens nukentėjusiojo statusą) <i>bei nurodomos konkrečios taisytinės BPK</i> (kaip vientiso kodekso) <i>vietos</i> – konkretūs straipsniai bei procesinės teisės ir pareigos ar jų grupės.
			<u>Neatsižvelgta.</u> Teisės departamento siūlymas perteklinis, kadangi iš Nutarimo projekto 2 punkte išreikštos Vyriausybės pozicijos ir taip aiškiai matosi, kad juridiniam asmeniui suteikus nukentėjusiojo procesinį statusą, <i>spręstinas klausimas</i> dėl baudžiamosios atsakomybės juridiniam asmeniui nustatymo už BK 235 ir 247 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atžvilgiu. Dar konkrečiau minėtos pozicijos nėra reikalinga detalizuoti ar juolab Vyriausybės vardu konkrečiai siūlyti numatyti juridiniams asmenims baudžiamąją atsakomybę, dėl tokio poreikio apsispręs arba <i>Įstatymo projekto XIIP-3455 rengėjai, arba įstatymų leidėjai</i> .

Teisingumo ministras

 Juozas Bernatoniš

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

2016-05-18

Dėl Baudžiamojo proceso kodekso 28, 219, 261, 304 ir 408 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr.XIIP-3455 projekto (TAP-16-746)(16-5286(2))

Pranešėjas: teisingumo ministras J.Bernatoniš

Dalyvauja: TM Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento Baudžiamosios justicijos skyriaus patarėjas J.Kuzma

Klausimo kuratorius: N.Makštelienė

2016 05 04

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p><u>2016-05-10</u> (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <p><i>Siūlyti TM įvertinti TD pastabas. Patikslinti to projekto svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.</i></p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p>	<p>Papildoma informacija</p>

prie 14 kl. (LRA/porėdis)

SUREDAGUOTA

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 28, 219, 261, 304 IR 408 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3455

Nr. _____
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. balandžio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-1442 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28, 219, 261, 304 ir 408 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-3455 (toliau – įstatymo projektas), tačiau siūlyti jį tikslinti atsižvelgiant į toliau išdėstytas pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad įstatymo projektas, kuriuo siekiama Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 28 straipsnyje nustatyti, kad nukentėjusiuoju gali būti pripažįstamas ne tik fizinis, bet ir juridinis asmuo, yra „sistemiškai suderintas su kitomis Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis“. Pažymėtina, kad sisteminė Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų, skirtų nukentėjusio asmens procesiniam statusui reglamentuoti, analizė leidžia teigti, kad minėtas įstatymo projekto rengėjų teiginys yra nepagrįstas, kadangi Lietuvos Respublikos Seimo grąžintas iniciatoriams tobulinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-828(2) buvo tik techniškai patikslintas, vengiant išsamesnės sisteminės Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų analizės ir atitinkamų sisteminio pobūdžio baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų pakeitimų. Sisteminė įstatymo projekto ir Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų analizė nepateikia aiškaus ir vienareikšmiško atsakymo, kaip juridiniam asmeniui, kaip nukentėjusiajam, būtų taikomos Baudžiamojo proceso kodekso nuostatos dėl nukentėjusiųjų priesaikos (33 straipsnis), apklausos (pavyzdžiui, juridinis asmuo, kaip nukentėjusysis, turėdamas įgaliojimą atstovą, negalės būti apklausiamas kaip liudytojas, kadangi Baudžiamojo proceso kodekso 55 ir 56 straipsniai to daryti tiesiog neleidžia), atvesdinimo (142 straipsnis), proceso išlaidų atlyginimo (103 ir 104 straipsniai), anonimiškumo ar dalinio anonimiškumo taikymo (198–204 straipsniai), specialiųjų apsaugos poreikių (36² straipsnis) ar nukentėjusiojo lydinčio asmens (56¹ straipsnis) užtikrinimo, nukentėjusiųjų elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos fiksavimo ir kontrolės (154 straipsnis) ir daugelis kitų su nukentėjusiojo procesiniu statusu susijusių baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų.

Atsižvelgiant į įstatymo projekte siūlomus Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio esminio pobūdžio pakeitimus, visos su nukentėjusiojo procesiniu statusu tiesiogiai susijusios baudžiamojo proceso įstatymo nuostatos turėtų būti peržiūretos ir prireikus taisomos sistemškai, nuosekliai įvertinant ir atitinkamai užtikrinant juridinio asmens, kaip nukentėjusiojo baudžiamajame procese, procesinio statuso suderinamumą su minėtomis Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis, skirtomis nukentėjusio asmens procesinėms teisėms ir pareigoms apibrėžti, įskaitant ir tik fiziniam asmeniui skirtas nuostatas (pavyzdžiui, asmens apžiūra, įpareigojimas gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo, pavyzdžių lyginamajam tyrimui paėmimas, teisė į kompensaciją iš Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo arba nemokamai gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, teisė naudotis vertėjo paslaugomis, nepilnamečio nukentėjusiojo procesinės garantijos ir panašiai).

2. Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio 3 dalyje nurodyta kiekvieno nukentėjusiojo pareiga duoti teisingus parodymus baudžiamojoje byloje. Atitinkamai minėto baudžiamojo proceso įstatyme įtvirtinto imperatyvo nevykdymas ar pažeidimas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – Baudžiamasis kodeksas) 235 straipsnio nuostatomis, užtraukia kaltininkui baudžiamąją atsakomybę. Pažymėtina, kad Baudžiamojo kodekso 235 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos subjektu negali būti juridinis asmuo, t. y. baudžiamoji atsakomybė už melagingus parodymus minėtame baudžiamojo įstatymo straipsnyje juridiniam asmeniui nenustatyta, todėl, juridiniam asmeniui suteikus nukentėjusiojo procesinį statusą, aptariamuoju aspektu būtų konstatuotina baudžiamosios atsakomybės už melagingus parodymus reguliavimo spraga. Atsižvelgiant į tai, keltų abejonių ir paties juridinio asmens, kaip nukentėjusiojo, visavertė teisė duoti teisingus parodymus baudžiamojoje byloje. Aptariamuoju aspektu pažymėtina, kad tokio pobūdžio baudžiamosios atsakomybės reguliavimo spraga, juridiniam asmeniui suteikus nukentėjusiojo procesinį statusą, būtų konstatuotina ir dėl Baudžiamojo kodekso 247 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos (ikiteisminio tyrimo duomenų atskleidimas be leidimo).

3. Įstatymo projektu Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnyje, kuriuo įtvirtinta nukentėjusiojo sąvoka, nurodžius, kad nukentėjusiuoju gali būti pripažįstamas ir juridinis asmuo, šiam, vadovaujantis Baudžiamojo proceso kodekso XXX skyriaus nuostatomis, būtų suteikta galimybė dėl Baudžiamojo proceso kodekso 407 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka. Pažymėtina, kad daugumos Baudžiamojo proceso kodekso 407 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų juridiniam asmeniui padarymas nėra praktiškai įmanomas (pavyzdžiui, Baudžiamojo kodekso 139, 140, 148 straipsniai ir panašiai), o tai savo ruožtu reiškia, kad dėl minėtų nusikalstamų veikų padarymo juridinis asmuo, kaip nukentėjusysis, negalėtų kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka. Be to, dėl kai kurių nusikalstamų veikų asmeninio pobūdžio ir galimo piktnaudžiavimo privataus kaltinimo bylų procesu (pavyzdžiui, Baudžiamojo kodekso 154 straipsnis) juridinio asmens teisė kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka dėl šių nusikalstamų veikų galėtų būti

ribojama. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina Baudžiamojo proceso kodekso 407 straipsnyje aiškiai atskirai nurodyti, kokiais konkrečiais baudžiamajame įstatyme nurodytais atvejais juridinis asmuo, turintis nukentėjusiojo statusą, turėtų galimybę kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka. Taip pat Baudžiamojo proceso kodekso 408 straipsnyje siūlytina aiškiai nurodyti atvejus, kada vietoj juridinio asmens Baudžiamojo proceso kodekso 408 straipsnyje nurodytus veiksmus gali atlikti jo atstovas (aptariamuoju aspektu sistemškai patikslinus ir Baudžiamojo proceso kodekso 412 straipsnio nuostatas).

4. Įstatymo projekto 1 straipsniu siūlomi Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnio pakeitimai derintini su Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 8, 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275, 276, 280, 283, 308 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 27¹, 36², 56¹, 186¹ straipsniais įstatyme Nr. XII-2194 padarytais nukentėjusiojo sąvokos pakeitimais.

5. Įstatymo projektas tikslintinas teisės technikos aspektu, vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 89 punkto reikalavimais: įstatymo projekto 2 straipsnio dėstomojoje dalyje vietoj žodžių „ši punktą“ reikėtų įrašyti žodį „jį“, 3 straipsnio dėstomojoje dalyje vietoj žodžių „šią dalį“ – „ją“, 5 straipsnio dėstomojoje dalyje atsisakyti perteklinių žodžių „ir šią dalį išdėstyti taip“.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Butkevičius

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš